

Enaki krogi

ŽENJA LEILER

Kratki stiki
scenarist in režiser **Janez Lapajne**
producent Triglav film
premiera 7. 12. 2006
105 min

film

V stopimo v stvar samo s tole vnaprejšnjo sodbo: Kratki stiki, po Šelestenju (2002) drugi igrani celovečerec Janeza Lapajnete, so povsem soliden film. Naredijo ga dobra (ponekod celo inventivna) igralska zasedba, dramaturški ritem, ki si ne jemlje preglobokih predahov in premolkov, namenjenih samim sebi, nekaj odličnih prizorov (denimo dialog igralskega dvojca Cavazza oče in sin v avtu), sugestivna in zategla godala, malo manj pa nedomišljena scenografija in tu pa tam dokaj siromašna fotografija. Ni nič manj kot vse to, pa tudi ne prav dosti več od tega. Pod črto se celo zdi, kot da smo ga že videli. Natančneje, kot da nekaj zadnjih let gledamo en sam – v dobrem in slabem – slovenski film: njegovi protagonisti, sodobniki, večinoma na pragu tridesetih ali malo čez (no, zdaj se že bližajo štiridesetim), so zvečine postavljeni v mikroklimo okolja, ki je lokalno toliko, kolikor je najpoprej univerzalno, poganja pa jo predvsem od konkretnih družbenih realij odpeta intima posameznikov. Spoprijemajo se z bolj ali manj navadnimi življenjskimi zapetljaji (partnerske krize, treba bo odrasti težave, osamljenost...), iz njih pa ne izstopajo kaj dosti zrelejši, kot so vanje vstopili. Presežek te sheme je bil s Šelestenjem prav Lapajne.

Kratke stike nadnjo sicer dviguje dejanska usodnost polen, ki jih življenje meče pod noge Lapajnetovim likom: osamljen šofer mestnega avtobusa (Grega Zorc), ki je odrasčal v rejniški družini, odkrije zavrženega dojenčka, ga vzame v (nelegalno) skrbništvo in naveže stik z njegovo materjo – klošarko, in zdi se, da ta stik ne bo kratek; ločenec (Jernej

Šugman), sicer simultani prevajalec, se za konec tedna s sinom odpravi v vikend hišico in sin se po nesreči ustrelil s puško, in ker očetu zmanjka bencina, prodajalka na zaprti bencinski postaji pa mu ne odpre vrat, sin umre; mlada zdravnica se zbliža s tertaplegikom (Sebastijan Cavazza), mladim povzeptniškim poslovnežem, ki je sam kriv za svoje stanje, ob tem pa tudi za to, da je spravil s sveta moškega (Igor Dragar), zaradi katerega je zdravnica ravnokar zapustila svojega moža (Vito Taufer). Zavrženi otrok, smrt sina in popolna invalidnost, vse skupaj cepljeno z občutki tesnobne in trajne krivde, so brez dvoma resna in dramatična tematska tla, teren skrajnih življenjskih situacij. Kot taka zahtevajo zadosti verodostojnosti, pa tudi zrelo distanco, da ne zdrsnejo v klišeje, stereotipe in prepatetično simboliko.

Kar se tiče prvega, ima film nekaj težko verjetnih zapletov. Denimo: če že v usodnih trenutkih zmanjka bencina, pa menda živimo v dobi mobilne telefonije. Nelegalno prisvojitve zavrženega otroka je težko jemati kot naravno in

neproblematizirano stanje stvari, precej »izvirna« rešitev za krpanje zgodbe pa je tudi plačevanje dolga s samomorilskimi vožnjami. Ti, morda ne ravno čez platno vpijoči konstrukti, jemljejo filmu nekaj verodostojnosti. Kar se tiče drugega, pa mu gre morda resnejši očitek.

Nekajkrat smo prebrali, da so Kratki stiki nekakšna slovenska različica Altmanovih Kratkih zgodb. Lapajne omnibusno prepleta različne in med seboj nepovezane »kratke zgodbe«, na tej ravni gre gotovo za male intimne etude, ki bi rade zazvenele v močno simfonijo. Kot puzzle jih niza časovno nelinearno (dramaturška podlaga filmu so preiščeni suspenzi) in jih skuša kot celoto povezati z idejo o fatalnosti naključij, ki temeljno zamajajo človekovo predstavo o življenju. A prav tu so Kratki stiki (pre)kratki, saj ostajajo na ravni preprostih resnic in življenjskih modrosti svojih junakov, ki se jim vsem po vrsti sicer dogajajo usodne stvari, pa jih te v ničemer bistveno ne spremenijo.

Posebnost filma je, da protagonistko v vseh treh zgodbah igra ista igralka – Tjaša

Železnik, sicer pravo odkritje velikega platna. Kot bi Lapajne želel reči, da nas lahko življenje spodnese kadar koli, ne glede na to, kdo in kakšni smo – neke globoko smo vsi temeljno in enako ranljivi ter negotovi. A to je morda le premalo za usodnost Lapajnetovih kratkih stikov. Ko Altman, s Carverjevo pomočjo, seveda, brska po drobovju svojih vsakdanjih malih ljudi, jih postavlja v različne družbene kontekste in odnose, v živo, zelo konkretno areno življenja. Tam jih opazuje in od tam pripelje gledalcu oprimke za identifikacijo, pa tudi za (samo)nasmeh. Na koncu jih, s potresom, (pre)strese še dobesedno: da bi jih zrahljal, sprostil in omogočil distanco. Lapajnetovi sleherniki ostajajo ob tej – priznajmo, najbrž neprimerljivi – primerjavi nemalokrat papirnati, nepolnokrvni. Krožišče, po katerem večkrat zapelje šofer avtobusa, je kar dobra prisposoba takšnega stanja življenjskih stvari – življenje gre sicer naprej, a vrti se v enakem krogu. Skratka, spet smo v leri. No, še vedno smo v leri.

PRIMOŽ EKART, MAŠA DERGANČ IN JERNEJ ŠUGMAN V KRATKIH STIKIH JANEZA LAPAJNETA